İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü
Enerji Sistemleri Mühendisliği Bölümü
Yapay Zeka Politikası

1. Giriş

Yapay zeka (YZ) teknolojilerindeki hızlı gelişmeler, mühendislik eğitimi, araştırma faaliyetleri ve üniversitelerdeki idari süreçleri dönüştürmektedir. Eğitim-öğretim ve araştırmada önemli fırsatlar sunan bu teknolojiler, etik, güvenilirlik ve akademik dürüstlük açısından yeni sorumlulukları da beraberinde getirmektedir. Bu belge, Enerji Sistemleri Mühendisliği Bölümü'nde YZ araçlarının sorumlu, etik ve etkili kullanımına yönelik temel ilkeleri belirlemek ve eğitim, araştırma ile idari süreçlerde ortak bir çerçeve oluşturmak amacıyla hazırlanmıştır. Politika, YZ kullanımını teşvik ederken kaliteyi, insan denetimini ve toplumsal sorumluluğu esas alır.

2. Amaç ve Kapsam

Bu politika, İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Enerji Sistemleri Mühendisliği Bölümü'nün yapay zeka teknolojilerinin eğitim, araştırma ve idari faaliyetlere ulusal ve uluslararası standartlar çerçevesinde entegrasyonunu hedefler. Bu politika bölümün eğitim ve araştırma faaliyetlerinde, YZ araçlarının etik sınırlar dahilinde en etkili biçimde kullanılmasını hedefler.

3. Temel İlkeler

Enerji Sistemleri Mühendisliği Bölümü, YZ araçları kullanımında aşağıdaki temel ilkeleri benimser.

3.1 Yapay Zeka Okuryazarlığı, İnsan Muhakemesi ve İnsan Denetimi

Enerji Sistemleri Mühendisliği Bölümü, akademik personelin, araştırmacıların ve öğrencilerin YZ araçlarını bilinçli ve sorumlu bir şekilde kullanabilmeleri için YZ okuryazarlığını ve yetkinlik gelişimini destekler.
Bölümümüz YZ araçlarını, insan yaratıcılığını ve karar alma süreçlerini destekleyen araçlar olarak değerlendirir. Bu araçların insan muhakemesinin ve mesleki uzmanlığın ikame eden değil tamamlayan bir araç olarak kullanılmasını esas kabul eder.

3.2 Yapay Zeka Araçları Eleştirel Kullanımı

Bölümümüz YZ kullanımında, akademik personel ve öğrencilerin merak odaklı ve eleştirel bir yaklaşımın geliştirilmesini teşvik eder. YZ araçları yeteneklerinin ve sınırlarının sorgulanması, bu araçların çıktılarının eleştirel biçimde değerlendirilmesi ve doğrulanması temel bir yetkinlik olarak görülür.

3.3 Etik Kullanım, Şeffaflık ve Hukuki Uyumluluk

Bölümümüz YZ araçları kullanımında etik ilkeleri, ilgili ulusal mevzuat ve Avrupa Birliği düzenlemelerini ve uluslararası standartları kabul eder. Şeffaflık, hesap verilebilirlik ve tarafsızlığı temel ilke olarak esas alır ve YZ araçlarının etik ve sorumlu kullanımını teşvik eder.

3.4 Eğitim ve Öğretim Faaliyetlerinde Sorumlu Kullanım

Bölümümüz kapsamında yürütülen eğitim-öğretim faaliyetleri ile bunlara ilişkin ölçme ve değerlendirme süreçleri, yapay zeka araçlarının etik, sorumlu ve pedagojik açıdan uygun kullanımını dikkate alacak şekilde geliştirilecek ve gerektiğinde güncellenecektir. Yapay zeka teknolojilerinin öğrenme süreçlerine katkısı değerlendirilirken özgün öğrenmenin, akademik dürüstlüğün, eleştirel düşünmenin ve adil erişimin korunması esas alınacaktır. Ders tasarımı ve değerlendirme yöntemleri, yapay zekanın sunduğu fırsatları gözetirken öğrenme çıktılarının güvenilir biçimde ölçülmesini destekleyecek şekilde uyarlanabilecektir.

3.5 Akademik Dürüstlük ve Bilimsel Titizlik

Bölümümüz kapsamında yürütülen araştırma ve bilimsel faaliyetler akademik dürüstlük, özgün emek ve bilimsel doğruluk ilkeleri doğrultusunda yürütülür. Yapay zeka araçları araştırma süreçlerinde yalnızca doğrulama, eleştirel değerlendirme ve şeffaflık ilkeleri çerçevesinde destekleyici araçlar olarak kullanılabilir. Yapay zeka destekli içerik ve çıktılar uygun durumlarda beyan edilmeli, araştırmacı tarafından doğrulanmalı; bu çıktılar tek başına bilimsel sonuç olarak kullanılmamalıdır. Yapay zeka kullanımı araştırmacının özgün katkısı, muhakemesi ve nihai bilimsel sorumluluğunun yerine geçemez.

3.6 Veri Güvenliği, Gizlilik ve Sorumlu Veri Kullanımı

Bölümümüz kapsamında yapay zeka araçları kullanımında veri güvenliği, gizlilik ve sorumlu veri yönetimi temel ilke olarak benimsenir. Yapay zeka uygulamalarında kişisel verilerin korunması, araştırma verilerinin güvenliği ve hassas bilgilerin mahremiyeti gözetilir. Bu kapsamda, gizli araştırma verileri ve fikri mülkiyet niteliğindeki bilgiler uygun güvenlik önlemleri olmaksızın yapay zeka sistemleriyle paylaşılmamalıdır. Verilerin saklama koşullarının belirsiz olduğu yapay zeka araçlarının kullanımında siber güvenlik riskleri ve üçüncü taraf platformlardan kaynaklanabilecek güvenlik açıkları dikkate alınır.

4. Yapay Zeka Kullanımında Sorumluluklar ve Uygulama Esasları

Yukarıda verilen temel ilkelerin yanında bölümümüzdeki akademik personel, idari personel ve öğrencilerin YZ araçlarını kullanırken aşağıda verilen sorumlulukları yerine getirmesi ve bu esaslara göre hareket etmesi beklenmektedir.

4.1 Akademik Personelin Sorumlulukları

Bölümümüz kapsamında yürütülen araştırma ve eğitim-öğretim faaliyetlerinde akademik personel:

- YZ araçlarını etik, şeffaf ve sorumlu bir biçimde kullanır.
- Derslerinde YZ kullanımına ilişkin beklenti ve sınırları açık biçimde ders izlencesinde tanımlar.
- Öğrencileri YZ araçlarının etik kullanımı, sınırları ve riskleri konusunda yönlendirir.
- YZ destekli içerik ve çıktıları doğrulamadan akademik veya bilimsel sonuç olarak kullanmaz.
- Gizli, hassas veya fikri mülkiyet kapsamındaki verileri dış yapay zeka sistemleri ile paylaşmaz.
- Mesleki ve pedagojik amaçlarla YZ okuryazarlığını sürekli geliştirmeye özen gösterir, öğrencileri teşvik eder.
- Ödev ve proje tasarımlarını yapay zeka araçlarıyla test eder, değerlendirme kıstaslarını gözden geçirir ve gerektiğinde yapay zekaya dayanıklı olacak şekilde yeniden tasarlar.

4.2 Öğrencilerin Sorumlulukları

Bölümümüz kapsamında yürütülen bilimsel ve eğitim-öğretim faaliyetlerinde bölümümüzün öğrencileri:

- YZ araçlarını dersin belirlenen kullanım kurallarına uygun bir şekilde kullanır.
- İzin verilen dersler kapsamında YZ kullanımını açıkça beyan eder.
- YZ çıktılarını doğrulamadan kullanamaz veya bilimsel iddia olarak kullanmaz.
- Özgün öğrenmeye ve akademik dürüstlüğe riayet eder.
- Gizli araştırma verilerini veya fikri mülkiyet niteliğindeki verileri YZ sistemleri ile paylaşmaz.

4.3 İdari Personelin Sorumlulukları

Bölümümüz kapsamında yürütülen idari süreçlerde idari personel:

- İdari süreçlerde YZ kullanımında gizlilik ve güvenliği gözetir.
- YZ araçlarını insan denetimiyle kullanır.
- Karar destek amaçlı kullanılan YZ sistemlerinde hesap verilebilirlik ve doğrulama ilkelerine uyar.

4.4 Yapay Zeka Araçlarının Kullanım Esasları

Bölümümüzde yürütülen eğitim-öğretim faaliyetlerinde, derslerin öğrenme çıktıları ve değerlendirme yöntemleri doğrultusunda, akademisyenler yapay zeka araçlarının kullanımına ilişkin kuralları ilgili dersin izlencesinde açık biçimde tanımlar.
Bu kapsamda, yapay zeka araçlarının kullanımı aşağıdaki esaslar çerçevesinde düzenlenir:

- YZ araçlarının **fikir geliştirme, beyin fırtınası, dil ve yazım desteği, konu özeti ve benzeri destekleyici amaçlarla** kullanımına izin verilebilir.

- Akademisyen uygun gördüğü derslerde, YZ araçlarını **modelleme, kod geliştirme ve tasarım desteği** amacıyla kullanımına izin verebilir.
- YZ araçlarının kullanımı, öğrencinin **özgün katkısının ve mühendislik muhakemesinin yerini alamaz**; bu araçlar yalnızca destekleyici nitelikte kullanılmalıdır.
- Yapay zeka araçlarının kullanımı, **akademik dürüstlük, eleştirel değerlendirme ve sorumlu kullanım ilkeleri** ile uyumlu olmalıdır.

İzin verilen tüm kullanımlar şeffaflık ilkesi gereği açık biçimde beyan edilmelidir. Örnek beyan metinleri aşağıda verilmiştir.

Örnek Yapay Zeka Kullanım Beyanı I

YZ Kullanım Beyanı
Bu çalışmada tüm teknik değerlendirmeler, yorumlar ve nihai içerik tarafıma aittir.
Aşağıdaki yapay zeka araçları yalnızca destekleyici amaçlarla kullanılmıştır:

Kullanılan araç: OpenAI ChatGPT
Kullanım amacı: fikir geliştirme / dil düzenleme / özetleme
Kullanım kapsamı: sınırlı destek

YZ tarafından sunulan içerikler eleştirel olarak değerlendirilmiş ve doğrulanmıştır.

Örnek Yapay Zeka Kullanım Beyanı II

YZ Kullanım Beyanı
Bu proje kapsamında yapay zeka araçları çalışma sürecine destekleyici biçimde entegre edilmiştir. Tüm mühendislik kararları, analizler ve nihai değerlendirmeler tarafıma aittir.

Kullanılan araçlar:

OpenAI ChatGPT: kod geliştirme ve kavramsal destek
GitHub Copilot: programlama desteği
(Varsa diğer araçlar)

Kullanım amacı: modelleme desteği / hata ayıklama / alternatif çözüm yaklaşımlarının değerlendirilmesi

YZ çıktıları araştırmacı / öğrenci tarafından doğrulanmış ve eleştirel değerlendirmeden geçirilmiştir.

Yapay Zeka Kullanımına İlişkin Örnek Uygulama Rehberi

Tablo 1'de, öğrencilerin YZ araçları kullanımına ilişkin örnek uygulama rehberi, uygun olan ve olmayan senaryolarla birlikte verilmiştir. Bu örnekler bilgilendirici niteliktedir ve ders Öğretim Elemanı'nın kuralları önceliklidir.

Tablo 1. Öğrencinin YZ kullanımında uygun olan ve olmayan senaryolar

Kullanım Alanı	Uygun Kullanım	Uygun olmayan kullanım
Fikir Geliştirme ve Beyin Fırtınası	YZ araçlarıyla fikir üretme taslak oluşturma, çalışma soruları üretme	YZ tarafından üretilen içerikleri beyan etmeden özgün çalışma olarak sunma
Yazılı Ödevler / Raporlar	Dil, yazım, çeviri ve düzenleme desteği almak ve uygun kullanım beyanı yapmak	Raporun çoğunu YZ araçlarına yazdırıp özgün çalışma gibi teslim etmek
Araştırma Verisi	YZ araçlarını eleştirel doğrulama ilkelerine göre literatür tarama ve özetleme amacıyla kullanma	YZ araçlarını kullanarak araştırma verisi üretmek
Tez / Bitirme Projesi	Danışman ile YZ kullanımını önceden görüşmek ve belgelemek	Araştırma veya yazımın temel kısmını YZ araçlarına devretmek
Veri Gizliliği	YZ araçlarıyla hassas veri paylaşımında bulunmamak	Kişisel, gizli ya da hassas verileri YZ platformlarına girmek
Model / Kod Geliştirme	YZ araçlarını kod geliştirme, hata ayıklama ve modelleme desteği amacıyla kullanmak; üretilen kodu anlamak, doğrulamak ve yorumlamak	YZ tarafından üretilen kodu anlamadan veya doğrulamadan doğrudan kullanmak ve özgün çalışma gibi sunmak
Deneysel Çalışma ve Raporlama	YZ araçlarını veri analizi, grafik yorumlama, dil ve yazım desteği amacıyla kullanmak; sonuçları eleştirel olarak değerlendirmek ve uygun kullanım beyanı yapmak	Deney sonuçlarını YZ araçlarına ürettirmek, değiştirmek veya yorumları doğrulamadan doğrudan rapora aktarmak

Uygulama Gözden Geçirme ve Güncelleme

Bu politika, gelişen yapay zeka teknolojileri, ilgili mevzuat, ulusal ve uluslararası standartlar doğrultusunda düzenli olarak gözden geçirilir ve gerektiğinde güncellenir. Politikanın uygulanması bölümün akademik ve idari personeli tarafından izlenir ve ortaya çıkan yeni gelişmeler, riskler ve ihtiyaçlar doğrultusunda gerekli iyileştirmeler yapılabilir.

Mayıs 2026